

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Н А К А З

21.01.2004 N 40

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
9 квітня 2004 р.
за N 464/9063

Про затвердження Положення про дистанційне навчання

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2003 року N 1494 (1494-2003-п) "Про затвердження Програми розвитку системи дистанційного навчання на 2004-2006 роки" та з метою забезпечення організації навчального процесу за дистанційною формою навчання, Н А К А З У Ю:

Затвердити Положення про дистанційне навчання, що додається.

Міністр

В.Г.Кремень

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і
науки України
21.01.2004 N 40

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
9 квітня 2004 р.
за N 464/9063

ПОЛОЖЕННЯ
про дистанційне навчання

1. Загальні положення

1.1. Положення про дистанційне навчання (далі - Положення) розроблене на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 23.09.2003 N 1494 (1494-2003-п) "Про затвердження Програми розвитку системи дистанційного навчання на 2004-2006 роки".

1.2. Дистанційне навчання в Україні реалізується через систему дистанційного навчання (СДН), яка є частиною системи освіти України, з нормативно-правовою базою, організаційно оформленою структурою, кадровим, системотехнічним, матеріально-технічним та фінансовим забезпеченням, що реалізує дистанційне навчання на рівнях загальної середньої, професійно-технічної, вищої та післядипломної освіти, а також самоосвіти.

1.3. Під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес передання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

У процесі дистанційного навчання використовуються дистанційні курси - інформаційні продукти, які є достатніми для навчання за окремими навчальними дисциплінами.

2. Структура і функції системи дистанційного навчання

2.1. СДН включає в себе координаційну раду з розвитку дистанційного навчання при Міністерстві освіти і науки (далі - Координаційна рада), комісії при Координаційній раді за окремими напрямками забезпечення розвитку СДН, головний, регіональні, базові та локальні центри СДН, банк атестованих дистанційних курсів, які об'єднані між собою спеціалізованими інформаційно-комунікаційними мережами.

2.2. Координаційна рада є дорадчим органом при Міністерстві освіти і науки України, який забезпечує координацію робіт з формування і реалізації державної політики щодо розвитку СДН.

2.3. Комісії при Координаційній раді є окремими організаційними структурами при Координаційній раді, що вирішують питання розвитку СДН за такими основними напрямками:

- нормативно-правового і організаційного забезпечення;
- науково-методичного забезпечення;
- системотехнічного забезпечення та стандартизації дистанційного навчання;
- матеріально-технічного забезпечення;
- кадрового забезпечення;
- моніторингу якості, експертизи і сертифікації дистанційного навчання (експертна комісія).

2.4. Головний центр СДН забезпечує:

- поточну координацію робіт з розвитку СДН, зокрема з розроблення нормативно-правових документів щодо діяльності СДН, наукових основ дистанційного навчання, у тому числі технологій дистанційного навчання і його науково-методичного, системотехнічного, кадрового та матеріально-технічного забезпечення, а також розроблення критеріїв, засобів і систем контролю якості дистанційного навчання;

- здійснення освітньої діяльності за технологіями дистанційного навчання, у тому числі за спеціальностями, для яких дистанційні курси розроблені різними навчальними закладами;

- апробацію нових дистанційних курсів, що пропонуються різними розробниками, в умовах реального навчального процесу;

- консультаційну підтримку діяльності навчальних закладів, установ та організацій щодо розроблення і впровадження ними в

освітній процес технологій дистанційного навчання або їх окремих елементів;

участь у міжнародному співробітництві у сфері дистанційного навчання.

2.5. Регіональні центри СДН є структурними підрозділами провідних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації в обласних центрах України, що здійснюють навчання за дистанційною формою у межах структури СДН, особливістю діяльності яких є телекомунікаційна і організаційна підтримка інших центрів СДН регіону та сприяння впровадженню технологій дистанційного навчання в них.

Регіональні центри СДН забезпечують:

розроблення дистанційних курсів та участь у створенні банку атестованих дистанційних курсів;

перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів з технологій дистанційного навчання на регіональному рівні;

апробацію та впровадження новітніх методик організації навчального процесу за дистанційною формою та технологій дистанційного навчання;

здійснення освітньої діяльності за технологіями дистанційного навчання, у тому числі проведення підсумкового контролю осіб, що навчаються дистанційно в інших навчальних закладах;

надання доступу до освітньо-інформаційних ресурсів базовим і локальним центрам та іншим навчальним закладам і організаціям регіону, а також окремим фізичним особам;

об'єднання зусиль навчальних закладів регіону для забезпечення розвитку дистанційного навчання за всіма напрямками та освітніми рівнями;

співпрацю з органами місцевого самоврядування з метою задоволення регіональних потреб у підготовці, перепідготовці та (або) розширенні профілю (підвищенні кваліфікації) кадрів;

участь у міжнародному співробітництві у сфері дистанційного навчання.

2.6. Базові центри СДН є структурними підрозділами провідних за одним чи декількома напрямками підготовки навчальних закладів будь-якої галузевої належності, що здійснюють навчання за дистанційною формою у межах структури СДН, особливістю діяльності якого є розроблення та впровадження дидактичного та науково-методичного забезпечення дистанційного навчання за цими напрямками.

Базові центри СДН забезпечують:

розроблення дидактичного та методичного забезпечення дистанційних курсів, а також створення цих курсів за визначеними напрямками підготовки;

розроблення дистанційних курсів за базовими напрямками підготовки;

апробацію та впровадження технологій дистанційного навчання у освітній процес за базовими напрямками підготовки;

здійснення освітньої діяльності за технологіями дистанційного навчання;

участь у створенні банку атестованих дистанційних курсів відповідного напрямку (напрямів) підготовки;

участь у міжнародному співробітництві у сфері дистанційного навчання.

2.7. Локальні центри СДН є структурними підрозділами навчальних закладів будь-якої галузевої належності, що здійснюють навчання за дистанційною формою у межах структури СДН.

Локальні центри СДН забезпечують:

апробацію та впровадження в навчальний процес новітніх методик організації та технологій дистанційного навчання;
розроблення дистанційних курсів;
дистанційне навчання за атестованими дистанційними курсами;
участь у міжнародному співробітництві у сфері дистанційного навчання.

2.8. Банк атестованих дистанційних курсів СДН (далі - БАДК) є розподіленим інформаційним ресурсом, який може бути розташований на серверах центрів СДН з централізованою системою віртуального керування ним та захисту від несанкціонованого доступу і копіювання інформації.

Атестація дистанційних курсів здійснюється експертною комісією при Координаційній раді у порядку, що визначається Міністерством освіти і науки, за поданням авторів дистанційних курсів чи осіб, які репрезентують їхні інтереси.

2.9. Базовою телекомунікаційною мережею СДН, що забезпечує реалізацію дистанційної форми навчання, є українська телекомунікаційна мережа закладів освіти і науки (мережа URAN), яка забезпечує для навчальних закладів та наукових установ України якісний високошвидкісний обмін інформацією та повноцінний доступ до глобальної мережі Інтернет.

Навчальні заклади та організації для здійснення дистанційного навчання, у разі необхідності, можуть створювати та використовувати власні корпоративні або інші телекомунікаційні мережі.

3. Управління системою дистанційного навчання

3.1. Управління СДН здійснюється:

Координаційною радою;

Міністерством освіти і науки;

керівниками навчальних закладів, що створили у своїх навчальних закладах центри СДН певного рівня.

В управлінні СДН можуть брати участь інші центральні органи виконавчої влади, які мають у своєму підпорядкуванні навчальні заклади з дистанційною формою навчання, в першу чергу, через їхню участь у роботі Координаційної ради.

3.2. Координаційна рада забезпечує координацію дій Міністерства освіти і науки та інших центральних органів виконавчої влади, які мають у своєму підпорядкуванні навчальні заклади, щодо:

формування нормативно-правової бази СДН, включаючи розроблення нормативних документів, які враховують специфіку підготовки фахівців для різних галузей;

формування стратегічних напрямів розвитку дистанційного навчання з урахуванням тенденцій науково-технічного прогресу та світових досягнень у цій сфері;

розроблення критеріїв та вимог до навчальних закладів щодо надання їм статусу центрів СДН певного рівня;

розроблення механізмів взаємодії центрів СДН щодо спільного використання ними інформаційно-комунікаційних мереж та організації дистанційного навчання за дистанційними курсами, у тому числі й за такими, що розроблені різними навчальними закладами;

розроблення науково-методичного забезпечення СДН та стандартів на технології дистанційного навчання;

проведення науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів, що стосуються проблем дистанційного навчання;

створення і функціонування постійно діючої системи

перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів з технологій дистанційного навчання, а також сертифікації експертів СДН; роботи створених комісій; популяризації дистанційного навчання в Україні.

3.3. Міністерство освіти і науки України:
здійснює загальний контроль якості дистанційного навчання;
здійснює аналітично-прогнозну діяльність у сфері дистанційного навчання;
бере участь у формуванні державної політики у сфері дистанційного навчання;
формує нормативно-правову базу СДН;
розробляє програми розвитку дистанційного навчання;
сприяє інтеграції національної системи дистанційного навчання у світову освітню систему;
разом з іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади та місцевого самоврядування забезпечує реалізацію державної політики щодо розвитку СДН і здійснює контроль за її втіленням, дотриманням нормативно-правових актів щодо дистанційної форми навчання у всіх навчальних закладах незалежно від їхньої форми власності та підпорядкування.

3.4. Керівники навчальних закладів:
приймають рішення щодо входження навчального закладу до складу СДН та забезпечують проведення необхідних заходів, які дають право навчальному закладу вести дистанційне навчання за обраними напрямками (спеціальностями);
забезпечують підготовку персоналу для впровадження дистанційної форми навчання;
забезпечують подання на атестацію розроблюваних навчальним закладом дистанційних курсів;
забезпечують науково-методичну, системотехнічну та матеріально-технічну підтримку дистанційного навчання;
здійснюють контроль за якістю дистанційного навчання.

4. Стандарти у дистанційному навчанні

4.1. Дистанційна форма навчання базується на державних стандартах вищої, професійно-технічної та загальної середньої освіти і технологіях дистанційного навчання.

4.2. Стандарти на технології дистанційного навчання та рекомендації щодо їх впровадження розробляються комісією при Координаційній раді з питань системотехнічного забезпечення та стандартизації дистанційного навчання.

5. Організаційні засади системи дистанційного навчання

5.1. Основні організаційні структури СДН формуються Координаційною радою, створюються і діють на підставі відповідних Положень про них, які затверджуються Міністерством освіти і науки.

5.2. До складу створених при Координаційній раді комісій входять висококваліфіковані фахівці навчальних закладів, наукових, науково-методичних установ та організацій, що здійснюють свою діяльність у освітній або (та) інформаційно-комунікаційній сфері та мають необхідну теоретичну і практичну підготовку з технологій дистанційного навчання.

Чисельність і кадровий склад комісій визначаються і затверджуються Координаційною радою.

5.3. Навчальні заклади всіх рівнів освіти будь-яких організаційно-правових форм власності та підпорядкування можуть створювати центри СДН відповідного рівня після проходження ними експертизи у експертній комісії при Координаційній раді у порядку, що визначається Міністерством освіти і науки.

5.4. Усі центри СДН, крім локальних, можуть мати розгалужену структуру і включати до свого складу не тільки підрозділи (лабораторії) власного навчального закладу, але й інших навчальних закладів, у тому числі за кордоном, на підставі відповідних угод згідно з чинним законодавством.

5.5. Навчальні заклади іноземних держав можуть створювати власні центри дистанційного навчання на базі навчальних закладів України тільки з дозволу Міністерства освіти і науки за наявності позитивного висновку Координаційної ради.

5.6. Створення, поповнення та користування інформаційними ресурсами банку атестованих дистанційних курсів здійснюються як юридичними, так і фізичними особами на договірних засадах.

Усі дистанційні курси, які приймаються до банку атестованих дистанційних курсів, попередньо проходять обов'язкову процедуру атестації у порядку, що визначається Міністерством освіти і науки.

Функціонування банку атестованих дистанційних курсів здійснюється при повному збереженні авторських і майнових прав на дистанційні курси та забезпеченні авторського нагляду за їхнім використанням.

5.7. Навчальні заклади з метою апробації дистанційної форми навчання або розроблених дистанційних курсів можуть самостійно організувати дистанційне навчання з будь-яких навчальних дисциплін.

5.8. СДН забезпечує гарантовану якість дистанційного навчання за рахунок:

включення до СДН центрів дистанційного навчання лише тих навчальних закладів, які відповідають усім вимогам та стандартам щодо забезпечення дистанційної форми навчання;

використання у навчальному процесі атестованих дистанційних курсів;

проведення періодичного моніторингу якості дистанційного навчання в центрах СДН.

6. Особливості організації навчального процесу за дистанційною формою навчання

6.1. Учасники навчального процесу

6.1.1. Учасниками навчального процесу, що відбувається за дистанційною формою навчання, є:

працівники навчальних закладів, що забезпечують навчальний процес, у тому числі педагогічні або науково-педагогічні працівники (викладачі, вихователі, вчителі, майстри та інструктори виробничого навчання, методисти, практичні та соціальні психологи тощо, далі за текстом - викладачі), а також адміністративно-управлінський, інженерно-технічний та допоміжний персонал (системні адміністратори, програмісти та інші фахівці з інформаційних технологій, адміністратори дистанційного навчання, інженерно-технічні працівники, методисти, лаборанти тощо, далі за текстом - персонал);

особи, що навчаються (студенти, учні, слухачі тощо, далі за текстом - студенти, учні).

6.1.2. Взаємовідносини між учасниками навчального процесу за дистанційною формою навчання регулюються відповідними договорами.

У разі виникнення спорів між учасниками дистанційного навчання щодо якості чи організації навчального процесу всі суперечності щодо сутності спорів розв'язуються Координаційною радою.

Якщо сторони не дійшли згоди після розгляду спірних питань у Координаційній раді, то вони мають право відстоювати свої інтереси у судових інстанціях згідно з чинним законодавством.

6.1.3. Працівники навчальних закладів, що забезпечують навчальний процес за дистанційною формою навчання, повинні мати необхідний кваліфікаційний рівень з технологій дистанційного навчання та відповідні документи, що це підтверджують.

6.1.4. Штатна чисельність працівників навчальних закладів, які забезпечують навчальний процес, обсяг часу, що відведений викладачам для проведення навчальних занять кожного виду, визначаються відповідними нормативами, що затверджуються Міністерством освіти і науки.

6.1.5. Робочий час педагогічних та науково-педагогічних працівників, що забезпечують дистанційне навчання, для виконання навчальних, методичних, наукових, організаційних та інших робіт у поточному навчальному році, не повинен перевищувати річний робочий час, що визначений Кодексом законів України про працю.

Враховуючи підвищену складність підготовки методичного та дидактичного забезпечення дистанційних курсів у порівнянні з підготовкою методичних матеріалів для інших форм навчання, керівникам навчальних закладів дозволяється перерозподіляти робочий час між методичними та навчальними роботами у бік зменшення останніх у порядку, що визначається Міністерством освіти і науки.

6.1.6. Навчатися у навчальних закладах за дистанційною формою навчання або за дистанційною, що поєднана з іншими формами, мають право громадяни України, іноземні громадяни і особи без громадянства відповідно до чинного законодавства та міжнародних угод.

Умови приймання на навчання за дистанційною формою визначаються Міністерством освіти і науки України.

6.1.7. Термін навчання за дистанційною формою визначається державними стандартами освіти та індивідуальними навчальними планами, які розробляються навчальними закладами з урахуванням реальних можливостей виконання навчальних, навчально-виробничих та освітньо-професійних програм у певні строки.

6.1.8. Випускникам навчального закладу, що успішно закінчили повний курс навчання за дистанційною або поєднаною з дистанційною формою навчання і пройшли державну атестацію, видаються відповідні документи державного зразка про освіту.

Студенти (учні), які успішно закінчили навчання за окремими дистанційними курсами, одержують кваліфікаційний документ (сертифікат) відповідного навчального закладу.

6.1.9. Перелік напрямів, спеціальностей та навчальних дисциплін, за якими допускається підготовка за дистанційною формою навчання, встановлюється Міністерством освіти і науки.

6.1.10. Перелік навчальних дисциплін та форм організації навчання, за якими може бути забезпечене дистанційне навчання або використання його елементів, визначає навчальний заклад.

6.2. Особливості організації навчального процесу у вищих навчальних закладах

6.2.1. Навчальний процес дистанційного навчання у вищих навчальних закладах організовується на підставі навчальних планів, що розроблені на основі галузевих стандартів вищої освіти, за

умови виконання вимог до всіх елементів технологій дистанційного навчання.

6.2.2. Навчальний процес за дистанційною формою у вищих навчальних закладах здійснюється у таких формах:

- навчальні заняття;
- виконання проектних завдань;
- практична підготовка;
- контрольні заходи.

6.2.3. Основними видами навчальних занять при дистанційному навчанні у вищих навчальних закладах є: самостійне вивчення навчального матеріалу дистанційного курсу, лекція, консультація, семінар, дискусія, практичне заняття, лабораторне заняття.

6.2.4. Самостійне вивчення передбачає використання навчальних матеріалів дистанційних курсів, які студенти одержують через Інтернет (інтранет, корпоративну мережу) та / або на магнітному носії (CD-ROM).

Вимоги щодо самостійного вивчення навчального матеріалу конкретної дисципліни визначаються навчальною програмою дисципліни, методичними вказівками, інструкціями і завданнями, що містяться у дистанційному курсі.

6.2.5. Лекція - один із видів навчального заняття у дистанційному навчанні, на якому студенти отримують аудіовізуальну інформацію лекційного матеріалу через засоби телекомунікаційного зв'язку як у синхронному режимі, коли студенти можуть отримувати інформацію від лектора і ставити йому запитання у реальному вимірі часу, так і в асинхронному, коли студенти отримують аудіовізуальний запис лекційного матеріалу.

6.2.6. Консультація - це елемент навчального процесу, за яким студенти дистанційно отримують відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування.

6.2.7. Семінар - це навчальне заняття, що заплановане програмою навчання, під час якого відбувається обговорення вивченої теми, до якого студенти готують тези виступів на підставі виконаних завдань.

6.2.8. Дискусія - це навчальне заняття, проведення якого визначається викладачем у зв'язку з необхідністю вирішення поточної проблеми, що виникла у студентів у ході навчання, шляхом обговорення її студентами з викладачем та між собою.

6.2.9. Семінар і дискусія проводяться дистанційно у синхронному режимі (в реальному часі) з використанням телекомунікаційної мережі.

6.2.10. Практичне заняття - це навчальне заняття, під час якого відбувається детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формується вміння і навички їхнього практичного застосування шляхом індивідуального виконання ними завдань, що сформульовані у дистанційному курсі.

Практичні заняття виконуються дистанційно, результати надсилаються викладачеві електронною поштою.

6.2.11. Лабораторне заняття - форма навчального заняття, яке передбачає, що студенти особисто проводять натурні або імітаційні експерименти чи досліди з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень конкретної навчальної дисципліни, набувають практичних навичок роботи з лабораторним устаткуванням, обладнанням, вимірною апаратурою, обчислювальною технікою, методикою експериментальних досліджень у конкретній предметній галузі.

6.2.12. Лабораторні заняття в залежності від напрямку (спеціальності) підготовки, рівня матеріально-технічної оснащеності реальних лабораторій, можливостей створення і використання віртуальних лабораторій можуть провадитись у формі

одного з таких варіантів:

очно у спеціально обладнаних навчальних лабораторіях;
дистанційно з використанням відповідних моделювальних програм (емуляторів), віртуальних лабораторій;
за змішаною формою (частина - за першим, а частина - за другим варіантами).

6.2.13. Перелік дисциплін, за якими не допускається дистанційне виконання лабораторних робіт, визначає вищий навчальний заклад.

6.2.14. Виконання проектних завдань у дистанційному навчанні передбачає розроблення курсових та дипломного проектів (робіт), які виконуються студентами самостійно з наданням можливості консультування з керівниками проектів та консультантами через електронну пошту або очно.

6.2.15. Проекти (роботи) оформлюються студентами на паперовому носії та в електронному вигляді, надсилаються до навчального закладу поштою і електронною поштою або подаються особисто, де розглядаються у встановленому порядку.

6.2.16. Захист проектів (робіт) відбувається очно (а у разі створення правових і організаційних умов та інформаційно-технологічних засобів, що забезпечують гарантований рівень аутентифікації студентів, - дистанційно) перед відповідними комісіями за участю керівника проекту.

6.2.17. Проекти (роботи) зберігаються у спеціальних архівах на паперовому носії та в електронній формі на магнітному носії (на дискетах чи CD-ROM) протягом визначеного терміну: курсові - протягом 1 року, дипломні - 5 років.

6.2.18. Практична підготовка студентів здійснюється у формі реальної професійної діяльності під організаційно-методичним керівництвом вищого навчального закладу.

6.2.19. Студенти дистанційної форми навчання, які працюють за обраним у вищому навчальному закладі фахом, звільняються від проходження практичної підготовки.

6.2.20. Контрольні заходи у студентів дистанційної форми навчання передбачають самоконтроль, вхідний, поточний, рубіжний та підсумковий контроль.

6.2.21. Самоконтроль є первинною формою контролю знань студентів, який обов'язково забезпечується структурою та організацією будь-якого дистанційного курсу.

6.2.22. Основною формою вхідного, поточного та рубіжного контролю є тестування. Крім того поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних, семінарських занять та дискусій.

6.2.23. Оцінювання результатів тестування, практичних та лабораторних робіт відбувається дистанційно у двох режимах: автоматизовано та безпосередньо викладачем.

6.2.24. Іспити та заліки складаються студентами в період екзаменаційних сесій або за індивідуальним графіком, який затверджується вищим навчальним закладом.

6.2.25. До розроблення і впровадження механізму аутентифікації учасників процесу дистанційного навчання іспити та заліки складаються очно або дистанційно у присутності відповідальної особи чи комісії, які матимуть повноваження щодо ідентифікації особи студента.

6.2.26. Результати поточного та семестрового контролю (іспитів та диференційованих заліків) оцінюються у порядку, що визначається Міністерством освіти і науки.

6.2.27. Результати семестрового контролю зберігаються в електронному вигляді та дублюються на паперових носіях.

6.3. Особливості організації навчального

(навчально-виробничого) процесу у професійно-технічних навчальних закладах

6.3.1. У професійно-технічних навчальних закладах навчальний процес організовується з використанням технологій дистанційного навчання на підставі адаптованих до дистанційної форми навчання навчальних планів первинної професійної підготовки, перепідготовки або підвищення робітничої кваліфікації, а також навчальних програм з навчальних предметів та професійно-теоретичної підготовки.

6.3.2. За технологіями дистанційного навчання у професійно-технічному навчальному закладі здійснюються такі види підготовки:

природничо-математична,
гуманітарна,
загально-технічна,
професійно-теоретична.

6.3.3. Професійно-практична підготовка здійснюється очно у вигляді виробничого навчання, виробничої, переддипломної (передвипускної) практики і проводиться у навчально-виробничих майстернях, на полігонах, тренажерах, автодромах, трактородромах, у навчально-виробничих підрозділах, навчальних господарствах, а також на робочих місцях на виробництві та в сфері послуг (крім випадків, що передбачені для підготовки осіб з особливими потребами).

6.4. Особливості організації навчально-виховного процесу у загальноосвітніх навчальних закладах

6.4.1. У загальноосвітніх навчальних закладах навчальний процес за дистанційною формою організовується відповідно до існуючих робочих навчальних планів за умови їхньої адаптації до дистанційної форми навчання.

6.4.2. До розроблення та прийняття необхідної для впровадження дистанційної форми навчання нормативно-правової бази загальноосвітні навчальні заклади можуть застосовувати у навчально-виховному процесі елементи технологій дистанційного навчання або навчання за атестованими дистанційними курсами для окремих дисциплін.

6.4.3. При створенні відповідної нормативно-правової бази загальноосвітні навчальні заклади можуть запроваджувати навчання, поєднуючи дистанційну форму з іншими, а в окремих випадках, наприклад для обдарованих дітей або дітей з особливими потребами, - повністю за дистанційною формою навчання.

7. Забезпечення дистанційного навчання

7.1. Забезпечення дистанційного навчання включає такі складові:

науково-методичне забезпечення;
кадрове забезпечення;
системотехнічне забезпечення;
матеріально-технічне забезпечення.

7.2. Науково-методичне забезпечення дистанційного навчання розробляють навчальні заклади, які мають центри СДН відповідного рівня - головний, регіональні та базові центри СДН, а також науково-методичні установи та організації, що підпорядковані Міністерству освіти і науки, Академії педагогічних наук та іншим центральним органам виконавчої влади.

7.3. Науково-методичне забезпечення включає:

наукові основи дистанційного навчання для всіх освітніх рівнів та напрямів підготовки, перепідготовки та (або) розширення

профілю (підвищення кваліфікації);

критерії, засоби і системи контролю якості дистанційного навчання;

єдині вимоги до навчальних планів, програм і нормативів дистанційного навчання, які відповідають державним стандартам освіти;

дидактичне та методичне забезпечення дистанційних курсів;

методики розроблення, апробації та впровадження дистанційних курсів;

науково-методичні основи функціонування банку атестованих дистанційних курсів.

7.4. Кадрове забезпечення дистанційного навчання реалізується постійно діючою системою перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів з технологій дистанційного навчання таких категорій фахівців:

педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів;

фахівців з інформаційно-комунікаційних технологій - інженерів, програмістів, системних адміністраторів дистанційного навчання;

менеджерів дистанційного навчання;

методистів дистанційного навчання;

експертів дистанційного навчання.

Механізм створення та функціонування постійно діючої системи перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів з технологій дистанційного навчання і методичне забезпечення для неї розробляється під керівництвом Координаційної ради.

Перелік центрів СДН, що проводять навчання і видають відповідні документи про підвищення кваліфікації з дистанційного навчання, визначає Міністерство освіти і науки України за рекомендацією Координаційної ради.

Усі фахівці, що забезпечують дистанційне навчання, повинні бути атестованими і мати відповідні документи, які підтверджують їхній кваліфікаційний рівень з дистанційного навчання.

Навчальні заклади всіх рівнів забезпечують підвищення кваліфікації своїх працівників, які задіяні у дистанційному навчанні, не рідше одного разу на три роки.

7.5. Системотехнічне забезпечення СДН включає в себе:

апаратне забезпечення;

телекомунікаційне забезпечення;

програмне забезпечення;

інформаційне забезпечення.

7.5.1. До апаратного забезпечення належать:

сервери для розміщення дистанційних курсів, WEB-сайтів та відповідних сервісних служб;

робочі станції для викладачів та персоналу, які забезпечують процес дистанційного навчання, а також студентів і учнів, що навчаються дистанційно;

мережне обладнання для об'єднання серверів та робочих станцій у єдину локальну систему та їхнього підключення до Інтернет (інтранет).

7.5.2. Телекомунікаційне забезпечення складається з:

телекомунікаційного обладнання, що забезпечує об'єднання мереж, які задіяні у дистанційному навчанні;

телекомунікаційного обладнання, що забезпечує необхідну якість та пропускну здатність каналів зв'язку для інтерактивної взаємодії учасників навчального процесу та їхнього доступу до інформаційних ресурсів, що є як у межах СДН, так і в інших інформаційних джерелах, у тому числі мережі Інтернет.

7.5.3. Програмне забезпечення СДН включає:
системне програмне забезпечення для підтримки роботи серверів і робочих станцій;
прикладне програмне забезпечення для підтримки WEB-сайтів та інформаційних ресурсів;
прикладне програмне забезпечення для підтримки функцій дистанційного навчання, що забезпечують загальну підтримку та адміністрування процесу дистанційного навчання;
прикладне програмне забезпечення для викладачів, студентів і учнів, за допомогою якого реалізуються конкретні рішення організації та ведення навчального процесу у дистанційній формі;
прикладне програмне забезпечення для створення навчальних матеріалів дистанційних курсів (редактори тексту, графіки, відео, звуку, анімаційні пакети тощо);
інше програмне забезпечення, що рекомендується або розповсюджується навчальним закладом для його використання особами, що навчаються за дистанційною формою навчання.

7.5.4. До інформаційного забезпечення СДН належать інформаційні ресурси, що використовуються у процесі дистанційного навчання: окремі дистанційні курси, електронні бібліотеки, БАДК, нормативно-правова база, що стосується дистанційного навчання, інші бази та банки даних, у тому числі й ті, що є в мережі Інтернет.

7.6. До матеріально-технічного забезпечення СДН належать матеріальні об'єкти та обладнання, що забезпечують процес дистанційного навчання.

Вимоги до матеріально-технічного забезпечення СДН навчальних закладів з дистанційною формою навчання визначаються відповідними будівельними та санітарно-гігієнічними нормами.

8. Фінансові відносини в сфері дистанційного навчання

8.1. Фінансування в системі дистанційного навчання здійснюється за рахунок коштів:
державного бюджету;
фізичних та юридичних осіб, що вносять плату за навчання;
виконання господарчих договорів;
отриманих грантів;
добровільних внесків і пожертв;
інших надходжень, що не заборонені чинним законодавством.

8.2. Фінансові відносини між навчальними закладами, організаціями та установами в сфері дистанційного навчання здійснюються відповідно до двосторонніх або багатосторонніх договорів.

9. Міжнародне співробітництво у сфері дистанційного навчання

9.1. Головними напрямками міжнародного співробітництва у сфері дистанційного навчання для навчальних закладів є:

участь у проектах і програмах, що спрямовані на входження системи дистанційного навчання України у світову освітню систему з урахуванням національних інтересів і здобутків вітчизняної освіти, зокрема створення міжнародних віртуальних університетів, до складу яких входять навчальні заклади різних країн;

участь у проектах і програмах інтегрування національних телекомунікаційних мереж, що задіяні у дистанційному навчанні, у європейські та світові науково-освітні телекомунікаційні мережі;

проведення спільних наукових досліджень щодо розвитку

технологій дистанційного навчання;

участь у розробленні міжнародних стандартів на технології дистанційного навчання;

надання послуг, пов'язаних із здобуттям освіти за технологіями дистанційного навчання, іноземним громадянам;

відрядження за кордон педагогічних, науково-педагогічних працівників та інших фахівців з метою підвищення кваліфікації з дистанційного навчання відповідно до міжнародних договорів України, а також прямих договорів навчальних закладів з іноземними партнерами.

9.2. Навчальні заклади мають право здійснювати міжнародне співробітництво в сфері дистанційного навчання, укладати відповідні договори, встановлювати прямі зв'язки з навчальними закладами іноземних держав, міжнародними організаціями, фондами тощо відповідно до чинного законодавства.

Перший заступник
директора департаменту
вищої освіти

М.О.Хмелевський

Публікації документа:

- [Офіційний вісник України від 30.04.2004](#) - 2004 р., № 15, стор. 241, стаття 1078